

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum creatio sit aliquid in creatura realiter, & si est, quid sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

QVAEST. III. DE CREATIONE, ARTIC. III.

post hoc, sicut ex mane fit meridies. Sed hæc non proprie uocatur mutatio: sed per similitudinem, prout ipsum tempus imaginatur quasi subiectum eorum, quæ in tempore aguntur. In creatione autem, non est aliquid commune aliquo prædictorum modorum. Neque enim est aliquid commune subiectum actu existens, neque potentia. Tempus etiam non est idem, si loquamur de creatione uniuersi, nam ante mundum tempus non erat. Inuenitur tamen aliquod cõe subiectum esse sicut imaginatio tantum, prout si imaginatur unum tempus cõe dum mundus non erat, & postquam mundus in esse productus est. Sicut enim extra uniuersum non est aliqua realis magnitudo, possumus tamen eam imaginari: ita & ante principium mundi non fuit aliquod tempus, quamuis sit possibile ipsum imaginari. Et quantum ad hoc, creatio sicut ueritatem proprie loquendo, non habet rationem mutationis: sed solum sicut imaginatio, nem quandam, non proprie, sed similitudinariam.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod mutatio secundum suum nomen designat hoc esse post hoc, circa aliqd idem, ut prædictum est. Hoc autem in creatione non est.

In corp. ar.

AD SECUNDVM dicendum, quod in generatione sicut quam sit aliquid secundum partem substantiam suam, est aliquid cõe subiectum priuationi & formæ & non est in actu existens. Et ideo sicut proprie ibi accipitur terminus, sic et & proprie accipitur ibi transitus, quod in creatione non est, ut dictum est.

In corp. ar.

AD TERTIVM dicendum, quod ubi est maior distantia terminorum, est maior mutatio, supposita identitate subiecti.

AD QVARTVM dicendum, quod id, quod non similiter se habet nunc & prius, mutatur, supposita consistentia subiecti, alias non ens simpliciter mutaretur, quia non ens simpliciter, non similiter se habet nunc & prius, neque dissimiliter. Oportet autem ad hoc quod sit mutatio, quod sit aliquid idem dissimiliter se habens nunc & prius.

AD QVINTVM dicendum, quod potentia passiva est subiectum mutationis, non autem actiua. Et ideo, quod exiit de potentia passiva in actum, mutatur, non autem quod de potentia actiua exiit. Et ideo non ualet obiectio.

ARTICVLVS III.

Utrum creatio sit aliquid realiter in creatura.

TERtio queritur, utrum creatio sit aliquid realiter in creatura: & si est, quid sit. Et videtur quod non sit aliquid reale in creatura, ut enim dicitur in libro de Causis, Omne quod recipitur in aliquo, est in eo per modum recipientis: sed actio Dei creatis recipitur simpliciter in non ente, quia Deus creando ex nihilo aliquid facit, ergo creatio nihil reale ponit in creatura.

Propositio in fine.

¶ 2. Præter. Omne quod est in rerum natura, aut est creator, aut creatura: sed creatio non est creator, quia sic esset ab æterno. nec etiam creatura, quia aliqua creatione crearetur, quæ etiam creatio, aliqua creatione indigeret creari, & sic in infinitum, ergo creatio non est aliquid in rerum natura.

¶ 3. Præter. Omne quod est, uel est substantia, uel est accidens: sed creatio non est substantia, cum non sit neque materia, neque forma, neque compositum, ut de facili patere potest: nec etiam accidens, quia accidens sequitur suum subiectum: creatio autem est naturaliter prior creato, quod nullum sibi supponit subiectum, ergo creatio non est aliquid in rerum natura.

¶ 4. Præter. Sicut se habet generatio ad rem generatam, ita se habet creatio ad rem creatam: sed generationis subiectum non est res generata, sed magis terminus, subiectum uero eius est materia prima, ut dicitur in de generat. & corrupt. ergo nec subiectum creationis est res creata. Nec potest dici, quod subiectum eius sit aliqua materia, cum res creata non creetur ex aliqua materia, ergo creatio non habet subiectum aliud, & ita non est accidens. Constat autem, quod non est substantia, ergo non est aliquid in rerum natura.

Lib. r. text. 2. in fine.

¶ 5. Præter. Si creatio est aliquid in rerum natura, cum non sit mutatio, ut supra dictum est, maxime uideatur esse relatio: sed non est relatio, cum in nulla relationis specie contineri possit. Simpliciter enim non est, ex quo est relatio, ens simpliciter neque supponitur, neque æquatur, ergo creatio non est aliquid in rerum natura.

Ar. præcedi

¶ 6. Præter. Si creatio importet relationem entis creati ad Deum, a quo esse habet, cum ista relatio semper maneat in creatura, non solum quando incipit esse, sed quando res est, continue aliquid crearetur: quod uidetur absurdum, ergo creatio non est relatio, & sic idem quod prius.

¶ 7. Præter. Omnis relatio realiter in rebus existens, acquiritur ex aliquo, quod est diuersum ab ipsa relatione, sicut æqualitas a quantitate, & similitudo a qualitate. si ergo creatio sit aliqua relatio in creatura realiter existens, oportet quod differat ab eo, ex quo acquiritur relatio. Hoc autem est, quod per creationem accipitur, sequitur ergo, quod ipsa creatio non sit per creationem accepta, & ita sequitur, quod sit aliquid increatum, quod est impossibile.

¶ 8. Præter. Omnis mutatio reducitur ad illud genus, ad quod terminatur, sicut alteratio ad qualitatem, & augmentum ad quantitatem. Et propter hoc dicitur in 3. Physi. quod sunt species entis, tot sunt species motus: sed creatio terminatur ad substantiam, nec tamen potest dici, quod sit in genere substantiæ, ut supra dictum est, ergo non uidetur, quod sit aliquid secundum rem.

Tex. 7.

SED CONTRA. Si creatio non est aliqua res, ergo nec aliquid realiter creatur. Hoc autem apparet esse falsum, ergo creatio aliquid est in rerum natura. ¶ 2. Præter. Ex hoc Deus est dominus creaturæ, quia eam creando in esse produxit: sed dominus est quidam relatio realiter in creatura existens, ergo multo fortius creatio: Respon. Dicendum, quod quidam dixerunt creationem aliquid esse in rerum natura medium inter creatorem, & creaturam. Et quia medium neutrum extremorum est, ideo sequebatur, quod creatio neque esset creator, neque creatura: sed hoc a magistris erroneum est iudicatum, cum omnis res quocumque modo existens non habeat esse, nisi a Deo, & sic est creatura. Et ideo alij dixerunt, quod ipsa creatio non ponit aliquid realiter ex parte creaturæ: sed hoc etiam uel inconueniens. Nam in omnibus quæ secundum respectum ad inuicem referuntur, quorum unum ab altero dependet, & non e conuerso, in eod quod ab altero dependet, relatio realiter inuenitur: in altero uero secundum rationem terminum, sicut patet in scientia, & scibili, ut dicit Phil. in 5. Metaph. Creatura autem secundum nomen refertur ad creatorem. Dependet autem creatura a creatore, & non e conuerso, sicut uel oportet, quod relatio, qua creatura ad creatorem refertur, sit realis: sed in Deo est relatio secundum rationem terminum. Et hoc expresse dicit Magister in 1. Sent. dist. 30. & ideo dicendum est, quod creatio potest sumi actiue, & passiuè. Si sumatur actiue, sic designat Dei actionem, quæ est eius essentia cum relatione ad creaturam, quæ

In illo ar. ar. gum. 3.

Vide 1. par. q. 45. ar. 45. 1. dist. 40. q. 1. ar. 1.

Tex. 20. lib. 5. & lib. 10. 40. 5.

quæ non est realis relatio, sed secundum rationem tantum. Si autem passivè accipiatur, cum creatio, sicut supra dictum est, proprie loquendo non sit mutatio, non potest dici quod sit aliquid in genere passionis, sed est in genere relationis. Quod sic patet. In omni vera mutatione & motu invenitur duplex processus. Vnus ab uno termino motus in alium, sicut ab albedine in nigredine. Alius ab agente in patiens, sicut a faciente in factum. Sed hi processus non similiter se habent in ipso moveri, & in termino motus. Nam in ipso moveri, id quod movetur, recedit ab uno termino motus, & accedit ad alterum: quod non est in termino motus, ut patet in eo, quod movetur de albedine in nigredine, quia in ipso termino motus iam non accedit ad nigredinem, sed incipit esse nigrum. Similiter dum est in ipso moveri, patiens vel factum transmutatur ab agente. Cum autem est in termino motus, non ulterius transmutatur ab agente: sed consequitur factum quandam relationem ad agentem, prout habet esse ab ipso, & prout est ei simile quoquomodo, sicut in termino generationis humane consequitur natus filiationem. Creatio autem sicut dictum est, non potest accipi ut moveri, quod est ante terminum motus, sed accipitur ut in facto esse. Unde in ipsa creatione non importatur aliquis accessus ad esse, nec transmutatio a creatore, sed solummodo inceptio essendi, & relatio ad creatorem a quo esse habet. Et sic creatio nihil est aliud realiter, quam relatio quadam ad Deum cum novitate essendi.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod in creatione non ens non se habet sicut recipiens divinam actionem, sed id quod creatum est, ut supra dictum est.

AD SECUNDUM dicendum, quod creatio active accepta significat divinam actionem cum quadam relatione intellectiva, & sic est increatum, accepta vero passive (sicut dictum est) realiter relatio quædam est, significata per modum mutationis ratione novitatis vel in ceptionis importata. Hæc autem relatio, creatura que dicitur accepto communiter nomine creaturæ, pro omni eo quod est a Deo. Nec oportet procedere in infinitum, quia creationis relatio non refertur ad Deum alia relatione reali, sed seipsa. Nulla enim relatio refertur alia relatione, ut Avicenna dicit in sua Metaphysica. Si vero nomen creaturæ accipimus magis strictè, pro eo tantum, quod subsistit: quod proprie fit & creatur, sicut proprie habet esse, tunc relatio prædicta non est quoddam creatum, sed concretum, sicut nec est ens proprie loquendo, sed inherens. Et simile est de omnibus accidentibus.

AD TERTIUM dicendum, quod illa relatio accidens est, & secundum esse suum considerata prout inheret subiecto, posterius est, quam res creata, sicut accidens subiecto, intellectu, & natura posterius est, quamvis non sit tale accidens quod causetur ex principiis subiecti. Si vero consideretur secundum suam rationem prout ex actione agentis innascitur prædicta relatio, sic est quodammodo prior subiecto, sicut ipsa divina actio est eius causa proxima.

AD QUARTUM dicendum, quod in generatione est mutatio, & relatio, qua refertur genitum ad generans. Ratione ergo mutationis non habet pro subiecto ipsum generatum, sed eius materiam: sed ratione relationis habet subiectum ipsum generatum. In creatio vero est relatio, sed non mutatio proprie: ut dictum est, & ideo non est simile.

AD QUINTUM dicendum, quod relatio prædicta non est

intelligenda entis ad non ens, quia talis relatio non potest esse realis, ut Avicenna dicit, sed est entis creati ad creatorem, unde patet quod est relatio superpositionis.

AD SEXTUM dicendum, quod creatio importat relationem prædictam cum novitate essendi, unde non oportet quod res quandoque est, creetur, licet semper referatur ad Deum: quamvis non esset inconueniens dicere, quod sicut aer, quando lucet, illuminetur a Sole, ita creatura quando habet esse, fiat a Deo, ut etiam Augustinus dicit super Genesim ad litteram. Sed in hoc non est diuersitas nisi secundum nomen, prout nomen creationis potest accipi cum novitate, vel sine.

AD SEPTIMUM dicendum, quod id ex quo acquiritur relatio creationis principaliter est res subsistens, a qua differt ipsa creationis relatio, quæ & ipsa creatura est, & non principaliter, sed quasi secundario, sicut quid concretum.

AD OCTAVUM dicendum, quod motus reducitur ad genus sui termini, in quantum proceditur de potentia in actum: nam in ipso motu terminus motus est in potentia, & potentia & actus reducuntur ad idem genus. In creatione autem non est exitus de potentia in actum, & ideo non est simile.

ARTICULVS IIII.

Utrum potentia creandi sit alicui creaturæ communicabilis, uel etiam actus creationis.

QUARTO quaeritur, utrum potentia creandi sit alicui creaturæ communicabilis, uel etiam actus creationis. Et videtur quod sic. Eodem enim modo & ordine, quo res exeunt a primo principio, reordinantur in vltimum finem: cum idem sit primum principium, & vltimus rerum finis. Sed inferiores creaturæ ordinantur in Deum, sicut in finem mediantibus superioribus creaturis, quia sicut Dionysius dicit, lex diuinitatis est per prima, vltima ad se adducere, ergo & creaturæ inferiores, exeunt a primo principio per creationem mediantibus superioribus creaturis, & ita creationis actus creaturæ communicatur.

¶ 2. Præter illud quod communicatum creaturæ non trahit ipsam extra terminos creaturæ, est alicui creaturæ communicabile per potentiam creatoris, qui potest etiam noua genera condere creaturarum: sed posse creare, si creaturæ communicaretur, non poneret ipsam extra terminos creaturæ: ergo posse creare est creaturæ communicabile. Probatio mediae. Illud dicitur extra terminos creaturæ, idem aliquam ponere, quod rationi creaturæ repugnat. Posse autem creare non repugnat rationi creaturæ, nisi propter infinitatem virtutis, que videtur ad creationem requiri, non autem requiritur, ut videtur. Nam unum quodque tantum distat ab uno oppositorum, quantum de natura alterius participat. Tantum enim aliquid est album, quantum distat a nigro. Ens autem creatum finite participat naturam entis, ergo finite distat a non esse simpliciter. Educere autem aliquid in esse ex distantia finita, non demonstrat potentiam infinitam, & sic relinqui quod potentie finite possit esse creationis actus. Et sic posse creare rationi creaturæ non repugnat, nec ponit ipsam extra terminos creature.

Sed diceretur, quod hoc quod dicitur: quod unum quodque tantum distat ab uno oppositorum quantum participat de alio, locum habet in illis oppositis, quorum utrumque est natura quædam, sicut sunt contraria, non autem in illis, quorum alterum tantum est natura,

Lib. 3. Meta cap. ult.

Et 8. c. 15. q. 10. & lib. 2. cap. 12.

Celest. Hierar. c. 5. p. 2.

art. preced.

art. preced.

art. preced. & in corar.

In corp. ar.

Libi 3. c. 10. & est nomen a medio illius.

In corp. ar. & art. p. 12.